

UDC 94(=411.16)(477.83):314.116"1764"
DOI: 10.24919/2312-2595.5/47.217796

Леся СМУТОК

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (lesiasm77@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8918-2258>

Ярослав ЛИСЕЙКО

кандидат історичних наук, асистент кафедри історії України та етнокомунікацій, Національний університет «Львівська політехніка», вул. Митрополита Андрея, 3, 4-корпус, м. Львів, Україна, індекс 79016 (lyseyko@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3404-7221>

Ігор СМУТОК

доктор історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Україна, індекс 82100 (smutokigor@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5430-163X>

Бібліографічний опис статті: Smutok, L., Lyseyko, Ya., & Smutok, I. (2020). Census of the Jewish population of Stara Sil in 1764. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*, 5/47, 85–95. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.5/47.217796>.

**ПОІМЕННИЙ ПЕРЕПИС
ЄВРЕЙСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ СТАРОЇ СОЛІ 1764 р.**

Анотація. Мета дослідження – впровадження до наукового обігу документального джерела середини XVIII ст., зокрема поіменного перепису єврейського населення міста Старої Солі у Пере-

© Lesia Smutok, Yaroslav Lyseyko, Ihor Smutok, 2020

ISSN 2312-2595 (Print) ISSN 2664-3715 (Online)

мишльській землі 1765 р. **Методологія** ґрунтується на принципах історизму й використанням підходів, властивих дослідженню мікроісторії, історії локальних соціальних груп. **Наукова новизна** – уперше до науково обігу впроваджується історичне джерело, котре дає змогу реконструювати демографічну складову історії євреїв на теренах Перемишльської землі періоду ранньомодерного часу. За умови відсутності статистичних відомостей за вказаний період та брак метричних записів, означений перепис залишається чи не єдиним документом, що формує уявлення про кількість та сімейну структуру єврейської громади в окремо взятому місті. Запропонований до публікації документ можна використати для демографічних студій, генеалогії та у суміжній науковій тематиці, присвяченій історії єврейського соціуму Прикарпаття у ранньомодерний період. **Висновки:** в результаті архівних пошуків виявлене та впроваджується до наукового обігу історичне джерело – поіменний перепис єврейського населення Перемишльської землі середини XVIII ст. Уміщена у ньому інформація дає змогу з'ясувати окремі аспекти життя та діяльності єврейської спільноти Старої Солі та загалом Перемишльської землі ранньомодерного часу.

Ключові слова: євреї; історична демографія; Стара Сіль; перепис євреїв 1765 р.

Lesia SMUTOK

PhD (History), Associate Professor, Department of World History and Special Historical Disciplines, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 24 Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (smutokigor@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8918-12258>

Yaroslav LYSEYKO

PhD (History), Assistant, Department of History of Ukraine and Ethno Communications, Lviv Polytechnic National University, 3 Mytropolita Andreia Str., Lviv, Ukraine, postal code 79016 (lyseyko@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3404-7221>

Ihor SMUTOK

PhD hab. (History), Associate Professor, Professor, Department of World History and Special Historical Disciplines, Drohobych Ivan Franko State

Pedagogical University, 24 Ivan Franko Str., Drohobych, Ukraine, postal code 82100 (smutokigor@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5430-163X>

To cite this article: Smutok, L., Lyseyko, Ya., & Smutok, I. (2020). Census of the Jewish population of Stara Sil in 1764. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii Istoriiia – Problems of Humanities. History Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*, 5/47, 85–95. doi: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.5/47.217796>.

CENSUS OF THE JEWISH POPULATION OF STARA SIL IN 1764

Summary. *The purpose of the research is to introduce a documentary source from the middle of the 18th century into the scientific circulation, in particular. The document in question is the census of the Jewish population of the city of Stara Sil in the Przemysl land in 1764. The methodology of the research is based on the principles of historicism and the use of methods acceptable for the study of micro-history, the history of local social groups. The scientific novelty – for the first time a historical source which allows reconstructing the demographic component of the history of Jews in the territory of Przemysl land of the early modern period is introduced into scientific circulation. In the absence of statistical information for the specified period and the absence of metric records, this census remains almost the only document that forms an idea of the number and family structure of the Jewish community in a particular city. The document proposed for publication can be used for demographic research, genealogy and in related scientific topics devoted to the history of the Jewish society of the Carpathian region in the early modern period. Conclusions* as a result of archival searches, a historical source was discovered and introduced into scientific circulation. This historical source is the census of the Jewish population of the Przemysl land in the mid-18th century. The information in it allows you to find out certain aspects of the life and activities of the Jewish community of Stara Sil and the Przemysl land of early modern times.

Key words: Jews; historical demography; Stara Sil; census of Jews 1765.

Formulation of the problem. Demographic sources from the Middle Ages and early modern are very rare. There is especially little such data on the history of Jewry in the Ukrainian lands. For this reason, each such document that has been discovered and introduced into scientific circulation has scientific value. Statistical information from documents of the 17th – 18th centuries shows the size of the Jewish population, its family structure (gender, age, generation). Such documents are also a valuable genealogical source.

Analysis of recent research and publications. History of Jews in the Ukrainian lands. In Galicia, the first works on Jewish communities during the Middle Ages and Modern Times began to be published in the late 19th century. The most famous expert on this topic was M. Bałaban and his students (Bałaban, 1909; Bostel, 1891). In the 1960s – 70s, the history of the Jews was studied by M. Horn et M. Machler (Horn, 1975; Machler, 1967). In the early 1990s to this problems paid attention Zd. Budziński, J. Motylewicz, Z. Guldon (Budziński, 1991; Motylewicz, 1991; Guldon, 1991).

They all turned their attention to the census of the Jewish population in 1764–1765 – the only demographic and statistical source in the history of the Jews of Galicia. In 1909 Bałaban published a part of the census covering the territory of the Lviv land and district of Zhydachiv. Other fragments of the document covering other regions were considered lost.

The purpose of the research is to introduce a documentary source from the middle of the 18th century into the scientific circulation, in particular. The document in question is the census of the Jewish population of the city of Stara Sil in the Przemysl land in 1764.

Results. The census ("spis pogłównego" "headline inventory") of the Jewish population of the Polish-Lithuanian Commonwealth 1764–1765 is a demographic and statistical source of the history and settlement of Jews in the Ruthenian Voivodeship. It was carried out in accordance with the decree of the convocation Sejm in 1764 for fiscal reasons. The purpose of the census was to collect information for the calculation of the head tax, which was levied exclusively on Jews. The circumstances that prompted the authorities to take this step, the procedure and details of the census and tax collection are described in detail in the article by R. Mahler (Machler, 1967, pp. 131–180).

The census was carried out by commissions, which included a Catholic nobleman, a rabbi and a foreman of the community. They prepared a detailed register of all Jews in a particular settlement, which included the names of men, women, children and servants. Rural Jews had to appear for the census in the nearest city where the commission met. The finished registers were confirmed by the oath and signatures of the commissars, and then they were submitted to the nearest Borough office (in this case, to Przemysl). On the basis of the census, summary tables were compiled and the amount of tax was calculated based on the tariff of two zł per person. Only children under one year of age were not taxed (Machler, 1967, pp. 134–135; Budziński, 1993, p. 242).

In the late 19th – early 20th century historians found and published some of the censuses in the Ruthenian Voivodeship (Bostel, 1891, pp. 357–378; Bałaban, 1909, pp. 11–31). However, among them there were no censuses from the Przemysl land. S. Budzinskyi believed that they were not preserved along with the similar documentation of the Sanok land. The document published below indicates that this is not the case. At the end of 1764 "Rewisya wszystkich głów żydowskich" of Rzeszow, Stara Sil, Staryi Sambir as well as Novyi Sambir, was arranged in Przemysl (CSHAUL, f. 13, d. 1, c. 616, pp. 2169–2189, 2193–2198, 2207–2221, 2233–2238). There is every reason to assert that we are talking about the census of Jews, sanctioned by the convocation Sejm in 1764 to collect total tax.

"Spis pogłównego" in Stara Sil, as indicated in the document, took place on December 20, 1764 with the participation of Basilio Novytskyi and two representatives of the Jewish community (Leiba Yakubovych and Itsko Zendliovych). In total, the commissioners counted 152 people.

Conducting a census not in the form of a simple list of names and nicknames, but at the place of residence with an indication of family ties between the inhabitants of the house is another component that determines the source value of the document. For a researcher who has set a goal to recreate the history of the Jewish community in Stara Sil in detail, the 1764 census can become a kind of foundation for the implementation of this plan. Using the act material containing data on professional activity, property status, etc., it is possible to find out the financial situation of each family, family relationships, parti-

icipation and influence of the family in a particular area of professional activity – trade, craft, usury.

Thus, the published document is an interesting source, supplementing our information about the Jews of Stara Sil at the end of the existence of the old Polish-Lithuanian Commonwealth and can be successfully used by researchers of microhistory, anthroponymy, historical local history, etc.

/2193/

Reyestr Żydów Oboiey płci,
znaydujących się w Mieście Jego Krolewskiey Mci Starey Soli,
przez nas nizey podpisanych in fundamento novellae legis,
w kazdym domie rewidowanych,
pisany d[ie] 20 Decembris 1764 A[nno]

Domostwo Icka Zendłowica 4
Icko Zendłowicz; Chaja, żona jego; Mendla, córka; Leyba, syn.

Domostwo Abrama Chaimowicza 3
Abram Chaimowicz; Ryfka, żona jego; Chania, córka.

Domostwo Dawida Szmujłowicza 3
Dawid Szmuyłowicz; Szaywa, żona jego; Chaim, syn.

Domostwo Szlomy Kiwy 4
Szloma Kiwa; Chania, żona jego; Kiwa, syn; Berko, syn.

Domostwo Szmuyła Dawidowicza 2
Szmuyło Dawidowicz; Sosia, żona jego.

Domostwo Majora Mandłowicza 3
Major Mendłowicz; Bayła, żona jego; Nicha, córka.

/2194/

Domostwo Nussyma Mendłowicza 10
Nussym Mendłowicz; Ester, żona jego; Michiel Berkowicz;
Chaja, żona jego; Syfra, córka; Chaja, córka; Ryzia, córka; Moszko,
syn; Tołba, Mendłowiczowa wdowa; Oszyia Berkowicz, wnuk.

Domostwo Leyby Jakubowicza 10
 Leyba Jakubowicz; Machla, żona jego; Chaim, syn; Elka, żona jego; Chana, córka; Dworka, córka; Moszko, syn; Mosko Abramowicz, zięć; Pinia, żona jego; Dworka, córka.

Domostwo Szmuyła Abramowicza 4
 Szmuyło Abramowicz; Łaja, żona jego; Brandla, córka; Mordko, syn.

Domostwo Icka Koplowicza, wdowca 9
 Icko Koplowicz; Kopeł, syn; Ryfka, żona jego; Josyf, syn; Berko, syn; Szmuyło, syn; Abram, syn; Słowa, córka; Zelman, syn, czyli Zawel.

/2195/

Domostwo Lewka Moszkowicza 10
 Lewko Moszkowicz; Liba, żona jego; Boruch Mordkowicz; Chaja, żona jego; Mordko, syn; Bayła Mordkowiczowa, wdowa; Łazor Herszkowicz; Sura, żona jego; Josef, syn; Zawel, syn.

Domostwo Wolcia Zelmanowicza 7
 Wolcio Zelmanowicz; Judes, żona jego; Moszko Jakubowicz; Sosia, żona jego; Raysia, córka; Sura, curka; Chawa, córka.

Domostwo Moszka Jakubowicza 6
 Moszko Jakubowicz; Słowa, żona jego; Szmuyło, syn; Cudyk, syn; Chawa, córka; Tylla, córka.

Domostwo Fabla Szymkowicza 3
 Fabel Szymkowicz; Reyzia, żona jego; Słowa, corka.

Domostwo Dawida Koplowicza 2
 Dawid Koplowicza; Hendla, żona jego.

/2196/

Domostwo Leyby Zelmanowicza 5
 Leyba Zelmanowicz; Freyda, żona jego; Gilla, córka; Mordko, syn; Zelik, syn.

- Domostwo Jakuba Kisielowicza 4
Jakub Kisielowicz; Słowa, żona jego; Łaja, córka; Wołco, syn.
- Domostwo Moszka Leybowicza 3
Moszko Leybowicz; Rucha, żona jego; Leybam syn.
- Domostwo Szmuyła Dawidowicza 6
Szmuyło Dawidowicz; Ester, żona jego; Cybba, córka; Zelman, syn; Fenia Dawidowiczowa, wdowa; Cherszko Dawidowicz.
- Domostwo Icka Leybowicza 4
Icko Leybowicz; Matka, żona jego; Szłoma, syn; Josyf, syn.
- Domostwo Łachmana Jasiowicza 6
Łachman Jasiowicz; Chana, żona jego; Leyba, syn; Herszko, syn; Reyzia, córka; Smiia, córka.
- /2197/
- Domostwo Moszka Dawidowicza 8
Moszko Dawidowicz; Jenta, żona jego; Icko, syn; Dawid Moszkowicz; Milka, żona jego; Merko Judkowicz; Chaja, żona jego; Peysła Szmuyłowiczowa, wdowa.
- Domostwo Szymona Abramowicza 4
Szymon Abramowicz; Chawa, żona jego; Ester, córka; Łaja, córka.
- Domostwo Icka Abramowicza, cerulika 4
Icko Abramowicz; Chana, żona jego; Sura, córka; Abram, syn.
- Domostwo Zelika Moszkowicza 4
Zelik Moszkowicz; Sura, żona jego; Sruł, syn; Szmuyło, syn.
- Domostwo Samsona Herszowicza 4
Samson Herszowicz; Chana, żona jego; Elo, syn; Etser, żona jego.
- Domostwo Oruna Jakubowicza 5
Orun Jakubowicz; Elka, żona jego; Chana, córka; Kopeł, syn; Herszko, syn.

/2198/

Domostwo Szmuyła Szymkowicza 3
Szmuyło Szymkowicz; Ester, żona jego; Sura, córka.

Domostwo Judki Jachimowicza 3
Judka Jachimowicz; Ruchła, żona jego; Tołba, córka.

Domostwo Gersona Nawtulicza 2
Gerson Nawtulicz; Szandla, żona jego.

Domostwo Abrama Judkowicza 7
Abram Judkowicz; Ruchła, żona jego; Berko Abramowicz; Hencia, żona jego; Man Moszkowicz, zięć; Mendla, żona jego; Zysio, syn.

In summa głów wszystkich znayduie się sto piendziesiąt dwie dico N[umer]o 152

Bazyli Nowicki do rewidowania y spisania wyz wyrazonym miescie Starey Soli zydow ad Jurysdykcyi Zamku JKM Samborskiego deputowany podpisuie się mp

Leyba Jakubowicz, starszy kahalny [signature in Yiddish]
Icko Zendlowicz, kahalny [signature in Yiddish]

Central State Historical Archives of Ukraine, Lviv,
f. 13, d. 1, c. 622, pp. 2193–2198.

Central State Historical Archives of Ukraine, Lviv,
f. 13, d. 1, c. 616, pp. 1229–1231.

Джерела та література

- Смуток, Л.** (2004). Поіменний перепис єврейського населення Нового Самбора 1764 р. *Дрогобицький краєзнавчий збірник*, VIII, 462–473.
ЦДІАУЛ – Центральний державний історичний архів України, м. Львів.
- Balaban, M.** (1909). Spis Żydów i Karaitów ziemi halickiej i powiatów trembowelskiego i kołomyjskiego w roku 1765. *Archiwum Komisji Historycznej Akademii Umiejętności*, 11, 11–31.
- Bostel, F.** (1891). Żydzi ziemi lwowskiej i powiatu żydaczowskiego w roku 1765. *Archiwum Komisji Historycznej Akademii Umiejętności*, 6, 357–378.

- Budziński, Zd.** (1991). Ludność żydowska zachodniej części Rusi Czerwonej w drugiej połowie XVIII wieku (według źródeł kościelnych). F. Kiryk (Ed.), *Żydzi w Małopolsce. Studia z dziejów osadnictwa i życia społecznego* (s. 137–148).
- Budziński, Zd.** (1993). *Ludność pogranicza polsko-ruskiego w drugiej połowie XVIII wieku. Stan. Rozmieszczenie. Struktura wyznaniowa i etniczna* (T. 1). Przemyśl: TPN; Rzeszów: Wydaw. WSP.
- Costres, D.** (1939). *Królewskie wolne miasto Stara Sól*. Sambor.
- Guldon, Z.** (1991). Ludność żydowska w miastach małopolskich w drugiej połowie XVII wieku. *Żydzi w Małopolsce. Studia z dziejów osadnictwa i życia społecznego* (s. 85–98).
- Horn, M.** (1975). *Żydzi na Rusi Czerwonej w XVI i pierwszej połowie XVII w.: działalność gospodarcza na tle rozwoju demograficznego*. Warszawa: Państwowe wydawnictwo Naukowe.
- Machler, M.** (1967). Żydzi w dawnej Polsce w świetle liczb. Struktura demograficzna i społeczno-ekonomiczna Żydów w Koronie w XVIII w. *Przeszość Demograficzna Polski*, 1, 131–180.
- Motylewicz, J.** (1991). Żydzi w miastach ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII wieku. F. Kiryk (Ed.), *Żydzi w Małopolsce. Studia z dziejów osadnictwa i życia społecznego* (s. 113–136).

References

- Smutok, L.** (2004). Poimennyi perepys yevreiskoho naselennia Novoho Sambora 1764 r. [The Jewish Nominal Population Census in Novyj Sambor in 1764]. *Drohobyskyi kraieznavchyi zbirnyk – Drohobych Regional Studies*, VIII, 462–473 [in Ukrainian].
- CSHAUL** – Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy, m. Lviv [Central State Historical Archives of Ukraine, Lviv] [in Ukrainian].
- Balaban, M.** (1909). Spis Żydów i Karaitów ziemi halickiej i powiatów trembowelskiego i kołomyjskiego w roku 1765 [Census of Jews and Karaites in Halych land and in Trembovel and Kolomyja districts in 1765]. *Archiwum Komisji Historycznej Akademii Umiejętności – Archives of the Historical Committee of the Academy of Skills*, 11, 11–31 [in Polish].
- Bostel, F.** (1891). Żydzi ziemi lwowskiej i powiatu żydaczowskiego w roku 1765 [Jews of the Lviv's land and Zydachiv's district in 1765]. *Archiwum Komisji Historycznej Akademii Umiejętności – Archives of the Historical Committee of the Academy of Skills*, 6, 357–378 [in Polish].
- Budziński, Zd.** (1991). Ludność żydowska zachodniej części Rusi Czerwonej w drugiej połowie XVIII wieku (według źródeł kościelnych) [Jewish population of the Western part of Red Ruthenia in the second half of the 18th century (after church sources)]. In F. Kiryk (Ed.), *Żydzi w*

Małopolsce. Studia z dziejów osadnictwa i życia społecznego – The jews in Little Poland. Studies on the history of settlement and social life (pp. 137–148) [in Polish].

- Budziński, Zd.** (1993). *Ludność pogranicza polsko-ruskiego w drugiej połowie XVIII wieku. Stan. Rozmieszczenie. Struktura wyznaniowa i etniczna [The population of the Polich-Ruthenian borderland in the second half of the 18th century. State. Arrangement. Religious and ethnic structure]*. (Vol. 1). Przemyśl: TPN; Rzeszów: Wydaw. WSP [in Polish].
- Costres, D.** (1939). *Królewskie wolne miasto Stara Sól [Royal free city Stara Sol]*. Sambor [in Polish].
- Guldon, Z.** (1991). *Ludność żydowska w miastach małopolskich w drugiej połowie XVII wieku [Jewish population in Little Poland's towns in the second half of the 17th century]*. In F. Kiryk (Ed.), *Żydzi w Małopolsce. Studia z dziejów osadnictwa i życia społecznego – The jews in Little Poland. Studies on the history of settlement and social life* (pp. 85–98) [in Polish].
- Horn, M.** (1975). *Żydzi na Rusi Czerwonej w XVI i pierwszej połowie XVII w.: działalność gospodarcza na tle rozwoju demograficznego [The Jews of Red Ruthenia in the 16th century and the first half of the 17th century: Their economic activities against the back ground of their demographical development]*. Warszawa: Państwowe wydawnictwo Naukowe [in Polish].
- Machler, M.** (1967). *Żydzi w dawnej Polsce w świetle liczb. Struktura demograficzna i społeczno-ekonomiczna Żydów w Koronie w XVIII w. [Jews in old Poland in the light of numbers. The demographic and socio-economic structure of Jews in the Crown in the 18th century]*. *Przeszłość Demograficzna Polski – Poland's Demographic Past*, 1, 131–180 [in Polish].
- Motylewicz, J.** (1991). *Żydzi w miastach ziemi przemyskiej i sanockiej w drugiej połowie XVII i XVIII wieku [Jews in the towns of Przemyśl and Sanok regions in the second half of the 17th and in the 18th century]*. In F. Kiryk (Ed.), *Żydzi w Małopolsce. Studia z dziejów osadnictwa i życia społecznego – The jews in Little Poland. Studies on the history of settlement and social life* (pp. 113–136) [in Polish].

Стаття надійшла до редакції 26.10.2020 р.